

Tijdschr Jeugdgezondheidsz (2018) 50:70–71
<https://doi.org/10.1007/s12452-018-0142-1>

Liefde voor het eerste gezicht: de ouder-kind band van zwangerschap tot peutertijd

E. S. A. de Cock

Published online: 19 April 2018

© Bohn Stafleu van Loghum is een imprint van Springer Media B.V., onderdeel van Springer Nature 2018

Love before first sight: Parental bonding from pregnancy to toddlerhood

Thesis: Tilburg University, Tilburg, Nederland

Promotiedatum: 8 september 2017

Promotoren: Prof. dr. H.J.A. van Bakel en Prof. dr. W.H.J. Meeus

Co-promotor: Dr. T.A. Klimstra

ISBN: 978-94-6299-648-9

Link: https://pure.uvt.nl/portal/files/17970783/De_Cock_Love_Before_08_09_2017.pdf

Wat was het doel en de vraagstelling?

In de eerste levensjaren, en zelfs al tijdens de zwangerschap, is een goede ouder-kind relatie belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Ten opzichte van de enorme hoeveelheid literatuur over de hechting van jonge kinderen met hun ouders, is de ouder-kind band

vanuit het perspectief van de ouder onderbelicht. Het eerste doel van het onderzoek in dit proefschrift was om meer inzicht te krijgen in het verloop van de affectieve band tussen ouders en hun kind vanaf de zwangerschap tot de peutertijd en de factoren die daar invloed op hebben. Een tweede doel was om de invloed van deze affectieve ouder-kind band op cognities van ouders rondom het ouderschap en op de ontwikkeling van zelfregulatie bij kinderen (zoals executief functioneren en temperament) te onderzoeken. Tenslotte werd onderzocht wat voor effect kenmerken van kinderen kunnen hebben op de cognities en gevoelens van ouders.

Hoe vond het onderzoek plaats?

De eerste drie onderzoeken in dit proefschrift zijn gebaseerd op data van de prospectieve longitudinale cohort studie 'In Verwachting'. Deze studie was gericht op het onderzoeken van prenatale (risico)factoren en de invloed hiervan op de kwaliteit van de pre- en postnatale ouder-kind relatie en de vroege postnatale ontwikkeling van het kind. In deze longitudinale studie werden 409 moeders en 319 partners gevolgd vanaf 15 weken in de zwangerschap tot 24 maanden na de geboorte. De deelnemers zijn geworven via vier verloskundigen praktijken in Eindhoven. Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen is gebruik gemaakt van vragenlijsten die zijn afgenomen bij een zwangerschapsduur van 26 weken, en 6 en 24 maanden na de geboorte. Deze vragenlijsten waren gericht op de kwaliteit van de ouder-kind band (*Maternal/Paternal Antenatal Attachment Scale en Maternal/Paternal Postnatal Attachment Scale*), opvoedingsstress (Nijmeegse Ouderlijke Stress Index – verkorte versie), vertrouwen in het ouderschap (*Perceived Maternal Parenting Self-Efficacy questionnaire*) en executieve functies (*Behavior Rating Inventory of*

E. S. A. de Cock (✉)
Tilburg University, Tilburg, Nederland
e.s.a.decock@tilburguniversity.edu

Executive Functioning – Preschool version) en temperament van de kinderen (*Early Childhood Behavior Questionnaire*).

Het vierde onderzoek is gebaseerd op een experimenteel design, waarbij door middel van een levens-echte babypop het effect van huilen op de gevoelens en cognities van jongvolwassenen werd onderzocht. Aan studenten van Tilburg University werd gevraagd om 10 minuten te zorgen voor de babypop. De studenten werden willekeurig verdeeld over drie condities (niet huilen, 5 minuten huilen, 10 minuten huilen) en vulden zowel voor als na het experiment vragenlijsten in over hun emoties (affect), angsten en hun vertrouwen in toekomstige ouderschapskwaliteiten.

Wat zijn de uitkomsten?

Uit de resultaten van het eerste onderzoek bleek dat de ouder-kind band relatief stabiel is van de zwangerschap tot de peutertijd. Dit houdt in dat ouders die minder sterke gevoelens voor hun baby ervaren tijdens de zwangerschap, relatief gezien ook een minder goede kwaliteit band met hun kind ervaren na de geboorte. Daarnaast zijn er vier groepen moeders en vaders met een verschillend onderliggend patroon in het verloop van de ouder-kind band geïdentificeerd. Deze vier groepen ouders konden worden ingedeeld in moeders en vaders met een continu lage kwaliteit, middelmatige kwaliteit, hoge kwaliteit of zeer hoge kwaliteit van de band en verschilden op diverse ouder-, kind- en omgevingsfactoren. Hierbij ervoeren de ouders met een lagere kwaliteit van de ouder-kind band meer angstgevoelens, meer opvoedingsstress en minder steun van hun partner. Ook hadden ze een minder adaptief persoonlijkheidsprofiel (minder emotioneel stabiel, minder extravert, minder consciëntieus en minder vriendelijk) en ervoeren ze het temperament van hun kind als moeilijker dan de ouders met een hogere kwaliteit band.

Uit de resultaten van het tweede onderzoek bleek dat een minder goede kwaliteit ouder-kind band zoals ervaren door de ouder samenhang met het ondervinden van meer opvoedingsstress, wat vervolgens een negatieve invloed had op de ontwikkeling van het executief functioneren (cognitieve vaardigheden die nodig zijn voor het doelgericht uitvoeren van taken) van kinderen op 24 maanden.

Het derde onderzoek liet zien dat, voor zowel moeders als vaders, een hogere kwaliteit van de pre- en

postnatale ouder-kind band een positief effect had op de latere emotie- en gedragscontrole van hun kind. Ook was een hogere kwaliteit ouder-kind band na de geboorte gerelateerd aan minder negatief affect bij het kind. In dit onderzoek werd ook gevonden dat de vroege ouder-kind band van invloed is op het vertrouwen dat ouders hebben in hun ouderschapskwaliteiten. Het ervaren van een lagere kwaliteit van de band hing hierbij samen met minder vertrouwen in de ouderschapskwaliteiten.

Het vierde onderzoek toonde aan dat karakteristieken van het kind andersom ook invloed kunnen hebben op gevoelens en cognities van ouders. Jongvolwassenen die 10 minuten hadden gezorgd voor een babypop die 5 of 10 minuten hilde, rapporteerden meer negatief affect, meer angstgevoelens en minder vertrouwen in toekomstige ouderschapskwaliteiten dan jongvolwassenen die voor een rustige baby (die niet hilde) hadden gezorgd.

Wat is de meerwaarde/nieuws waarde voor de JGZ-praktijk?

Het is van belang dat professionals in de JGZ-praktijk aandacht schenken aan de band die ouders ervaren met hun kind, bij voorkeur al vanaf de zwangerschap. De resultaten van de onderzoeken beschreven in dit proefschrift laten zien dat de kwaliteit van de vroege ouder-kind band belangrijk is voor de ontwikkeling van zelfregulatie bij kinderen, maar ook voor het vertrouwen van ouders in hun ouderschapskwaliteiten. Het in kaart brengen en monitoren van de kwaliteit van de band die ouders met hun (ongeboren) baby ervaren kan vroege bijsturing en advisering mogelijk maken. Ouders met psychosociale problemen zoals angstgevoelens, opvoedingsstress en een gebrek aan steun van de partner zijn hierbij een risicogroep en hebben mogelijk extra aandacht en ondersteuning nodig.

Tot slot is het belangrijk dat zorgverleners in de JGZ-praktijk zich bewust zijn en blijven van de mogelijke effecten van huilgedrag van baby's op het emotioneel welbevinden van ouders en hun vertrouwen in het ouderschap. Het inzetten van effectieve interventies in dergelijke situaties wordt dan ook aanbevolen.

E.S.A. de Cock, onderzoeker